

ปรากฏการณ์ข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)

ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุ

THE PHENOMENON OF FAKE NEWS FROM THE COVID 19 SITUATION
THAT AFFECTS THE PERCEPTION OF NEWS AMONG THE ELDERLY

บงกชกร ทองสุข

bongkotchakon thongsuk

นลินีวรรณ ประพันธ์

Naliniwan Prapantha

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย

Thailand National Sports University Sukhothai Campus

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

Thailand National Sports University Chonburi Campus

E-mail: bongthong61@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 1 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 พฤศจิกายน 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 26 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะข่าวปลอมที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ เพจ Anti-Fake News Center Thailand และเพื่อศึกษาข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19) ที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ข่าวสารของผู้สูงอายุโดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลการวิจัยจากประชากรผู้สูงอายุโดยวิธี การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะแบบเจาะจงในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดลพบุรี แบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุเป็น 2 ช่วงอายุ คือ 60-68 ปี และ 69-75 ปี

ผลการวิจัยของงานวิจัยเชิงปริมาณจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบมากที่สุดเป็นเพศชาย 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นเพศหญิง 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 และน้อยที่สุด อื่นๆ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์ โควิด 19 พบมากที่สุด

คือ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของท่าน 4.50 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด และพบน้อยที่สุด คือ เมื่อได้รับข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand ท่านเชื่อในทันที ค่าเฉลี่ย 2.03 อยู่ในระดับความพึงพอใจน้อย

ผลการจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าเนื้อหาข่าวที่ปรากฏมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกโดยจากการอ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19) (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19) แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ เชื่อทันทีและไม่เชื่อทันที โดยข่าวเฟคนิวส์ที่พบจากเพจ Anti-Fake Thailand มีความหลากหลายส่วนใหญ่เกี่ยวกับสุขภาพและผลกระทบกับวิถีชีวิตของคนในสังคม ดังนั้นหากผู้สูงอายุทราบถึงวิธีการตรวจสอบและป้องกันข่าวเฟคนิวส์ที่เกิดขึ้นและเตรียมรับมืออย่างรู้เท่าทันในอนาคตหากมีโรคอุบัติที่เกิดขึ้นใหม่ผู้สูงอายุก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดีและไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวเฟคนิวส์อย่างง่ายดายอีก

คำสำคัญ: ข่าวปลอม, ผู้สูงอายุ, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ADSTRACT

This research was to study the characteristics of fake news appearing on social media, the Anti-Fake News Center Thailand page, and to study fake news about COVID-19 that affect the elderly people's news perception. It is both quantitative and qualitative research. The data was collected from the elderly population. The sample were selected purposively from the elderly people in Chonburi and Lopburi Province. They were divided into two age groups: 60-68 years and 69-75 years old.

From the survey results from 400 respondents, it showed that 200 respondents were male (50%), 181 respondents were females (45.25%), and 19 respondents were other genders (4.75%). For the opinions of the elderly people toward fake news about COVID-19, the highest satisfaction level was the news related to the COVID-19 outbreak situation appearing on the Anti-COVID-19 Anti-Fake Thailand page had an effect on your emotions (average =4.50), and the lowest satisfaction level was when receiving news related to the COVID-19 outbreak situation appearing on the Anti-Fake Thailand page, you immediately believe it (average= 2.03).

The results of data analysis revealed that the news content related to the COVID-19 outbreak situation that affecting the elderly people emotions was divided news belief into two points: believe it immediately and do not believe it immediately. The fake news found on the Anti-Fake Thailand page had various characteristics. Most contents were about health-related issues and the effects of the way of life of people in society. It is important for the elderly people to know how to identify and avoid fake news as well as to prepare how to deal with it in the future if the new diseases emerge. Therefore, they will develop immunity against fake news and will not easily fall for it.

Keywords: fake news, elderly people, COVID-19 disease

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่อุบัติขึ้นในประเทศไทย ดังที่กระทรวงสาธารณสุข (2565: 2) ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งสร้างผลกระทบอย่างมากต่อ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนทั่วโลก สำหรับประเทศไทยก็ได้เผชิญกับความยากลำบากต่อการดำเนินชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนี้ และมีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) จากการปรากฏของข่าวและการสื่อสารที่ออกมาในโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) นั้นทั้งจากโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์มีอยู่เป็นจำนวนมาก อันมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม

จากวิกฤตดังกล่าวของโรคภัยชนิดนี้ในประเทศไทยการนำเสนอข่าวสารเพื่อเผยแพร่เรื่องราวของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำเสนอต้องตระหนักในการใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับคนในสังคม เพื่อไม่ให้ข้อความต่างๆ สร้างผลกระทบทางจิตใจต่อคนในสังคมไปมากกว่านี้ อันเนื่องมาจากสถานะที่คนไทยหลายๆ คนต้องเผชิญไม่ว่าจะเป็นการถูกกักตัว การไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ การถูกเลิกจ้างงาน ความคิดถึงคนในครอบครัว ภาวะหนี้สินที่เป็นผลมาจากวิกฤตทางเศรษฐกิจจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) นั้น ส่งผลกระทบทางจิตใจและต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลในพาดหัวข่าวที่อยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์ พบว่ามีข้อความจำนวนไม่น้อยที่ใช้วาทกรรมเชิงลบที่สร้างผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมหากเรารู้เท่าทันการนำเสนอข่าวสารที่ว่าข่าว

ใดเป็นข่าวจริงข่าวใดเป็นข่าวปลอม ข้อความใดใช้ข้อความเกินจริงก็จะสามารถเตรียมความพร้อมรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถวิเคราะห์ใคร่ครวญข้อเท็จจริงจากการใช้ ดังที่ Roozenbeek et al. (2020) ได้กล่าวไว้ว่าข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ได้รับความนิยมมาก ในสื่อสังคมโซเชียลเนื่องจากความกังวลและความกลัวในสถานการณ์การแพร่ระบาด ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงสามารถแพร่กระจายได้รวดเร็วเนื่องจากมีกลไกของการแชร์และการรับรองโดยผู้ใช้ที่ไม่รู้เท่าทันข่าวสารการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิด ๆ เหล่านี้มีผลทำให้ผู้สูงอายุเชื่อข้อมูลที่บิดเบือนเพราะไม่สามารถตรวจสอบความจริงได้เท่ากับคนที่คุ้นเคยกับการใช้งานเทคโนโลยี

ข่าวปลอมที่ปรากฏขึ้นอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) นั้นปรากฏให้เห็นอยู่เป็นจำนวนมากอันยังเป็นการสร้างบาดแผลและความรู้สึกหวาดกลัวให้แก่คนในสังคมมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณโดยการรู้เท่าทันข่าวปลอมที่อุบัติขึ้น ในประเทศไทยนั้นจะช่วยทำให้สามารถรับมือและรู้เท่าทันข่าวปลอมที่เกิดขึ้น ซึ่งข่าวปลอมนั้นโดยส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาในเชิงลบ ดังที่ วรพล กิตติธวัชรวงกูร (2564) ได้กล่าวถึงข่าวปลอมว่าข่าวปลอมบางประเภทมีเนื้อหาของข่าวที่สามารถตรวจสอบได้ แต่อาจจะมีลักษณะการเขียนที่สื่อคดเท็จใจให้ร้าย หรือไม่ใส่รายละเอียดข้อมูลที่สำคัญในเนื้อหาของข่าว หรือ ในการนำเสนอ มักนำเสนอในมุมมองด้านเดียว บางครั้งข่าวปลอมก็เป็นการโฆษณาชวนเชื่อที่จงใจสร้างขึ้นมา เพื่อชี้นำผู้อ่าน โดยใส่แรงจูงใจทางการเมือง หรือ การพาดหัวข่าวให้ดูน่าสนใจ เพื่อเพิ่มยอดการติดตาม

ดังนั้น จากประเด็นที่กล่าวมาการศึกษาวิจัยเรื่องปรากฏการณ์ข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) ที่ส่งผลกระทบต่อ การรู้เท่าทันข่าวผู้สูงอายุกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) จากเพจ Anti-Fake Thailand จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงเรื่องราว สถานการณ์ความเคลื่อนไหวของโรคระบาดนี้ว่าในแต่ละวันมีเหตุการณ์ใดที่เกิดขึ้นจากภาวะโรคอุบัติในครั้งนี้อย่างไรและมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของคนในสังคมอย่างไร ทั้งจะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละวันว่าผลของการนำเสนอข่าวสารและวิกฤตของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดและมีผลต่ออัตลักษณ์การดำเนินชีวิตของคน ในสังคมอย่างไรบ้าง รวมทั้งสามารถนำผลจากการวิเคราะห์ไปสร้างองค์ความรู้รูปแบบภูมิคุ้มกันรู้เท่าทันจากการรับรู้ข่าวสารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเพื่อให้คนไทยรู้เท่าทันของข่าวสารที่เกิดขึ้น เกิดความตระหนักและสร้างความหวังให้แก่ตนเองตลอดจนหากใน วันข้างหน้าประเทศไทยต้องเผชิญกับ ภาวะความยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ภัยพิบัติอื่นๆ จะเกิดเกราะ และภูมิคุ้มกันที่ดีในการ ป้องกันอารมณ์ความรู้สึกตนเองให้สามารถตั้งรับกับความไม่คาดฝันอันอาจจะเกิดขึ้นจาก สถานการณ์ ในสภาวะต่าง ๆ ได้พร้อมทั้งเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อเป็น องค์ความรู้ให้แก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อข่าวปลอมที่ปรากฏในเพจ Anti-Fake News Center Thailand

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ปรากฏการณ์ข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเพื่อให้เกิดความหลากหลายทางความคิดและข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยจึงใช้พื้นที่การวิจัยใน 2 จังหวัดในภาคกลาง ใช้วิธีการการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก (Lottery) จับฉลากได้จังหวัดชลบุรีและจังหวัดลพบุรี ระเบียบวิธีการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ในเพจ Anti-Fake Thailand ซึ่งมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

ประชากร คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดลพบุรี และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ 2 ช่วงอายุ คือ 60-68 ปี และ 69-75 ปี ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดลพบุรี ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อความคลาดเคลื่อนเป็น 400 คน โดยเจาะจงจังหวัดละ 200 คน ใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยนำตัวอย่างข่าวเฟคนิวส์จากเพจ Anti-Fake News Center Thailand ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2562 – 5 พฤษภาคม 2563 มาสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้สูงอายุเพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกปรากฏการณ์ข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์ โควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุและนำผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพมาทำวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนเรียบเรียงเชิงพรรณนา หลังจากนั้นนำผลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เรียบเรียงแล้วนำข้อมูลมาดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ตรวจร่างแนวทางดังกล่าว โดยพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบแนวทางการป้องกันและรู้เท่าทันข่าวเฟคนิวส์จากโรคระบาดของผู้สูงอายุ

ประชากร คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา ช่วงอายุคือ 60-68 ปี และ 69-75 ปี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 10 คน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่องปรากฏการณ์ข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้เท่าทันข่าวของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการจากการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณต่อความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ในเพจ Anti-Fake Thailand มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่พบมากที่สุดเป็นเพศชาย 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นเพศหญิง 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 และพบน้อยที่สุด อื่นๆ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าจากการที่ผู้วิจัยกำหนดการแจกแบบสอบถามในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 50 ใน 2 ช่วงอายุ คืออายุ 60-68 ปี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และช่วงอายุ 69-75 ปีจำนวน 200 คน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์ โควิด 19 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของท่าน 4.50 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ เมื่อท่านอ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของท่านในด้านความกลัว ค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และเมื่อท่านอ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของท่านในด้านความรู้สึกกังวลใจ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และพบน้อยที่สุดคือ เมื่อได้รับข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand ท่านเชื่อในทันที ค่าเฉลี่ย 2.03 อยู่ในระดับความพึงพอใจน้อย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการเก็บข้อมูลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อข่าวเฟคนิวส์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) พบว่าเนื้อหาของข่าวที่ปรากฏมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกโดยจากการอ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand โดยแบ่งออกความเชื่อของข่าวออกเป็น 2 ประเด็น คือ เชื่อทันที ไม่เชื่อทันที ดังนี้

1. เชื่อทันที ผู้ให้ข้อมูลเชื่อกันที่เป็นบางข่าวเนื่องจากบางข่าวมีความน่าเชื่อถือและกระตุ้นความสนใจของผู้รับสาร มีเนื้อหาประกอบการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เช่น รับประทานไข่ต้มต้าน Covid-19, รัฐบาลข่าว พบพนักงานโรงงานติดเชื้อ Covid-19 ย่านปทุมธานี, พบผู้ป่วยโควิด-19 ล้มในห้างดังกลางเมืองระยอง เป็นต้น

2. ไม่เชื่อทันที ผู้ให้ข้อมูลเนื่องจากมีลักษณะเนื้อหาเกินความจริงไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ เมื่อได้รับสารต้องนำมาพิจารณาใคร่ครวญก่อนเพราะบางข่าวมีความเกินจริงโดยผู้รับสารจะดูสื่ออื่น ๆ ประกอบข้อมูลความน่าเชื่อถือด้วย เช่น ข่าวนายๆ ลงพื้นที่ปลุกคนสู้ Covid-19 กลางถนน ซึ่งอาจจะเป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ โดยแบ่งเป็น 2 ความคิดเห็น ความคิดเห็นแรกเนื่องจากนายๆ อาจจะอยากสร้างกำลังใจให้แก่คนในสังคมก็ได้แต่เมื่อพิจารณาใคร่ครวญโดยละเอียดแล้วก็อาจจะเป็นไปได้เนื่องจากด้วยลักษณะของคนเป็นผู้นำอาจจะต้องทำการใดแล้วต้องเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริงและต้องไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนจึงไม่น่าที่จะทำการใด ๆ ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริง หรืออีกตัวอย่างหนึ่งของข่าวที่ไม่น่าจะน่าเชื่อถือคือข่าว Covid-19 ได้ ซึ่งจากข่าวผู้รับสารจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณในการรับสารเนื่องจากน้ำมะนาวมีฤทธิ์เป็นกรดก็จริงแต่ก็ไม่ได้มีผลการวิจัยหรือหลักฐานอ้างอิงทางการแพทย์ใดที่ระบุว่าน้ำมะนาวสามารถฆ่าเชื้อโควิดได้

ทั้งนี้ในการพิจารณาข่าวสารที่ได้รับต้องดูจากสื่ออื่น ๆ ประกอบข้อมูลการเชื่อดด้วยเพราะบางเรื่องเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสุขภาพเราเชื่อไว้ก่อนจะได้ระมัดระวัง

ผลการจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุในประเด็นความเชื่อจากข่าวของเพจ Anti-Fake Thailand ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ผู้สูงอายุ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้เชื่อข้อมูลข่าวสารในทันทีจะพิจารณาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ต้องฟังข่าวจากหลายข่าวหรือดูจากโทรทัศน์สืบค้นข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตหรือข่าวจากสื่อต่างๆ เพื่อพิจารณาไตร่ตรองในข่าวสารที่รับมา

2. พิจารณากันกรองข่าวก่อนว่าจริงหรือไม่น่าเชื่อถือมากน้อยประการใด เช่น การดูจากข่าวในโทรทัศน์หรือจากอินเทอร์เน็ต

3.ค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หรือสิ่งที่สามารถหาข้อมูลได้ตามทันเหตุการณ์สถานการณ์บ้านเมือง

4.ต้องดูข่าวจากสื่อหลักๆ ประกอบด้วย เช่น ข่าวในรายการโทรทัศน์หรือประกาศจากทางราชการ

5.อ่านข่าว ติดตามข่าวด้วยภาวะที่มีสติ ไตร่ตรองถึงข้อมูลที่ได้รับว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

6.คิดและวิเคราะห์ก่อนแยกแยะถึงความเป็นไปได้ของข่าวว่ามีโอกาสเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

7.อ่าน ศึกษา พิจารณาข่าวและเนื้อหาของข่าวที่รับรู้ซ้ำอีกครั้งเพื่อวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจเชื่ออีกครั้งหนึ่ง

8.หาข้อมูลเพิ่มเติมในเพจของหน่วยงานทางการแพทย์หรือโรงพยาบาลที่มีความน่าเชื่อถือในประเด็นความเชื่อจากข่าวของเพจ Anti-Fake Thailand แล้วส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้สูงอายุในประเด็นความกลัว ความหวัง ความเครียด สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1.มีความกลัวบ้าง แต่ก็พยายามทำความเข้าใจกับข่าวให้ไม่กลัวจะได้ไม่เครียด

2.มีความวิตกกังวลเล็กน้อยแต่ยังไม่กระทบกับอารมณ์

3.มีความกลัวมากยิ่งขึ้นเมื่อได้ติดตามข่าวและได้เห็นข่าวปลอมเพราะกลัวว่าจะติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) เนื่องจากตนเองเป็นผู้สูงอายุถ้าติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ก็จะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนปกติ

4.รู้สึกเฉยๆ เมื่อได้ติดตามข่าวและได้เห็นข่าวปลอมเพราะรู้สึกว่ามีการโฆษณาที่เกินจริง

5.เกิดความกลัวว่าจะเกิดเหตุการณ์แบบนั้นขึ้นกับตัวเอง คนในครอบครัว และคนที่รู้จัก

6.รู้สึกกลัวเมื่อได้ติดตามข่าวและได้เห็นข่าวปลอมเพราะกลัวว่าคนในครอบครัวจะติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) และกลัวว่าตนเองจะเป็นต้นเหตุที่นำโรคร้ายมาสู่คนในครอบครัว

7.กลัวไม่กล้าไปโรงพยาบาล ที่ทำงาน และที่สาธารณะต่างๆ เพราะพบเห็นข่าวทำให้รู้สึกว่าการไปยังสถานที่เหล่านี้แล้วอาจจะติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ได้

8.รู้สึกมีความหวังเวลาเห็นข่าวว่าจะมีสมุนไพร ผลไม้ หรืออะไรก็ตามที่จะช่วยรักษาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ได้และก็ได้ทดลองทำตามเผื่อว่าจะช่วยรักษา ป้องกันและบรรเทาอาการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ได้

9.รู้สึกไม่แน่ใจและสับสนจากการได้เห็นข่าวว่าจะสามารถรักษาได้จริงหรือไม่ เช่น ข่าวยืนตากแดด วันละ 20 นาทีช่วยฆ่าเชื้อ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus

Disease 2019 (COVID - 19)) แต่ก็ได้ลองทำดูทั้ง ๆ ที่ก็ไม่มีคำแนะนำว่าจะช่วยได้ไหมแต่ก็เป็นความหวังว่าทำแล้วจะสามารถช่วยฆ่าเชื้อได้

10.รู้สึกกลัวเมื่อได้เห็นข่าววัคซีนไฟเซอร์หรือโมเดอร์นาเป็นยาพิษ หากฉีดจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน 2 ปี พอเห็นข่าวยิ่งรู้สึกกลัวว่าตนเองและคนในครอบครัวฉีดวัคซีนชนิดนี้ไปแล้วแล้วตนเองจะตายตามข่าวที่เผยแพร่มาหรือไม่ รู้สึกไม่ปลอดภัยในการใช้ชีวิตและรู้สึกมีความเครียดที่ครอบคลุมภายในจิตใจ

11.รู้สึกเครียดและไม่สบายใจเมื่อเห็นข่าวอาสาศักดิ์สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ขอรับบริจาคเงินทุก 100 บาท ทำหน้ากาผ้า 66 ผืน เพราะรู้สึกว่า เป็นข่าวที่หลอกเงินประชาชน ติดตามข่าวแล้วก็หดหู่ว่าในสถานการณ์ที่คนในสังคมทุกขใจกันขนาดนี้แต่ก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งหา กับกับความทุกข์ของคนไทยด้วยกันเอง

12.เมื่อได้ติดตามข่าวปลอมแล้วก็ไม่มีความตั้งใจจะออกไปทำงานไปใช้ชีวิตตามปกติเพราะ รู้สึกหวาดกลัวตลอดเวลาว่าข้างนอกบ้านจะมีแต่เชื้อโรค

13.เมื่อได้ติดตามข่าวมากๆ ก็รู้สึกไม่อยากเปิดดูข่าวไม่อยากเปิดโทรศัพท์มือถือและดูโทรทัศน์เพราะไม่อยากรับรู้เรื่องราวใดๆ ที่จะเพิ่มความเครียดและรู้สึกหมดหวังที่ไม่มีอะไรมารักษาโรคนี้ได้สักที

14.รู้สึกสิ้นหวังขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อได้ติดตามข่าวปลอมและคนป่วยคนตายมากขึ้นทีวันไม่มีแว่วว่าจะหมดไปสักทีเนื่องจากธุรกิจร้านค้าก็จะไม่มีโอกาสได้กลับมาเปิดตามปกติ ทรัพย์สินเงินทองที่มีก็ ร่อยหรอลงไปเรื่อย ๆ วันนั้นก็คงจะไม่มีกิน

15.รู้สึกไร้ความหวังเวลาเห็นข่าวแย่ๆ เพราะลูกก็ทำงานไม่ได้หาเงินมาจุนเจือครอบครัวไม่ได้ หลาน ๆ ก็ต้องใช้เงิน บางวันก็จิตตกอยากคิดสั้นทั้งครอบครัวเพราะไม่มีเงินจะกินและไร้ทิศทางที่จะ จบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) นี้ได้ในเร็ววัน

16.รู้สึกหวั่นวิตกจากข่าวด่วนมาก รัฐบาลอาจประกาศประกาศห้ามออกนอกบ้าน 24 ชั่วโมง ภายในสัปดาห์หน้า การผลิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ต้องหยุดจนทำให้รู้สึกไม่กล้าออกไปไหนและเครียดที่ไม่ได้ใช้ชีวิตตามปกติ

17.รู้สึกมีความหวังจากข่าวรับประทานไข่ม้วน COVID 19 ได้ เนื่องจากทานเป็นประจำ อยู่แล้ว และไข่ม้วนมีประโยชน์แต่เมื่อพิจารณาอีกๆ และไปเปิดอ่านก็พบว่าไม่เป็นความจริงถึงแม้ไข่ม้วนมีประโยชน์แต่ก็ไม่สามารถต้านเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ได้

ผลการจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุในประเด็นการเคยเผชิญกับข่าวปลอมที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ในสื่อสังคมออนไลน์สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

- 1.ถูกหลอกให้กด SMS เพื่อรับหน้ากากอนามัยพอกดยืนยันก็ต้องชำระเงิน
 - 2.ข่าวว่ามีคนตายหรือคนติดเชื้อเป็นจำนวนมากจนภาครัฐควบคุมไม่อยู่
 - 3.โรงพยาบาลและยาไม่เพียงพอต่อการรักษาเนื่องจากมีคนติดเชื้อกันเป็นจำนวนมากทุกวัน
 - 4.เชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ระบาดหนักให้ประชาชนกักตุนอาหาร น้ำดื่ม จะส่งผลให้เกิดข้าวยาหมากแพง
 - 5.ให้กดรับหน้ากากอนามัยฟรี แต่พอถึงเวลาจัดส่งต้องชำระเงินและภาษีต่างๆ
 - 6.เคยเจอใน Facebook ข่าวปลอมที่ไม่มีแหล่งที่มายืนยันได้ ส่งผลต่อความเข้าใจข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและความหวาดกลัว
 - 7.ไม่เคย ส่วนมากจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น ตลาดในหมู่บ้านมีคนป่วยเป็นโควิดแล้วยังมาซื้อของในตลาด
 - 8.ดูข่าวในทีวี ข่าวบอกจะมีข่าวปลอมในสื่ออยู่เหมือนกันว่าอย่าหลงเชื่อ
 - 9.มีเยอะจนไม่รู้ข่าวไหนเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ
 - 10.คนรอบข้างเกิดความกลัวจากการอ่านข่าวปลอมแล้วเชื่อ แล้วห้ามเราในหลายๆ อย่าง ด้วยกลัวจะเป็นเหมือนในข่าว บางครั้งที่เราอธิบายกลับไปก็เกิดเป็นการโต้เถียงกัน
- ผลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้
- 1.มีผลกระทบบ้างเป็นบางส่วน แต่ก็อยู่ได้เพราะเราต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) จึงจำเป็นต้องดำเนินชีวิตต่อไปตามปกติเนื่องจากไม่รู้ว่าจะต้องอยู่กับสถานการณ์นี้นานเท่าไร
 - 2.มีผลบ้างต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การไปทำธุรกรรมต่างๆ หรือการไปพบแพทย์ที่ต้องเลื่อนนัดหรือวางแผนในการเดินทางไปโรงพยาบาลมากยิ่งขึ้น
 - 3.มีผลกระทบอย่างมากต่อการใช้ชีวิตตามปกติโดยเป็นผลกระทบต่อการไปพบแพทย์เวลานัด เพราะต้องไปทุกเดือนทำให้เกิดความหวาดกลัว
 - 4.ส่งผลกระทบเรื่องของงาน ธุรกิจ การประกอบอาชีพ ครอบครัวขาดรายได้ กระทั่งกับบุตรหลานและทุกคนในครอบครัว
 - 5.มีส่วนสำคัญมากในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยต้องระมัดระวังในเรื่องสุขอนามัยอย่างมากทั้งอยู่ที่บ้านและออกไปข้างนอกเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) พร้อมทั้งป้องกันไม่ให้ติดเชื้อมากับตนเองและคนในครอบครัว
 - 6.คนในหมู่บ้านเกิดความสับสนหวาดกลัว ส่งผลต่อการใช้ชีวิตในแต่ละวันเหมือนการอุปาทานหมู่ต้องระวังตัวเองและคนในครอบครัวมากยิ่งขึ้น

7.ต้องระวังตัวในการใช้ชีวิตมาก ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารไม่กล้าสั่งอาหารจากนอกบ้าน การไปซื้อข้าวของเครื่องใช้ การจับจ่ายใช้สอยไปห้างสรรพสินค้าไม่ได้เนื่องจากปิด

8.การคมนาคมสัญจรไปต่างจังหวัดลำบาก บางจังหวัดมีการตรวจเข้มและไม่แน่ใจว่าหากไปแล้วจะสามารถเดินทางไปได้หรือเปล่าทำให้รู้สึกต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา

9.มีผลต่อชีวิตประจำวันอย่างมากรู้สึกเครียด ออกไปไหนไม่ได้ รายได้ลดลง

10.มีผลต่อชีวิตประจำวันในช่วงแรกๆ แต่ต่อมาก็รู้สึกชินกับสถานการณ์และการรับรู้ข่าวสารที่เกิดขึ้นและพยายามปรับตัว ปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวัน

11.ไม่มีเพราะเป็นเรื่องธรรมชาติไปแล้ว ต้องอดทนอยู่กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ให้ได้ เพราะไม่รู้จะหมดไปตอนไหน

12.ไม่มีเมื่อทราบข่าวว่าเป็นข่าวปลอมจากการหาข้อมูลเพิ่มเติมก็ดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติแต่ระมัดระวังตามความเหมาะสม

13.ไม่มีผลต่อชีวิตประจำวันจากสถานการณ์ในขณะนั้นต้องอยู่กับบ้านไม่ได้ออกไปทำงาน ดำเนินชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างมีสติ

ผลการจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุในประเด็นความเชื่อจากข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตประจำวันสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1.ส่งผลในด้านการทำงานหรือการออกจากบ้านไปข้างนอกพอเห็นข่าวก็ไม่กล้าออกจากบ้าน

2.มีผลกระทบในการใช้ชีวิต ทั้งการออกไปทำงานการนอกบ้านเพื่อไปซื้อของ เช่น ไปซื้อที่ร้านสะดวกซื้อก็กลัวจะติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19))ไปซื้อกับข้าวก็กลัวกับข้าวไม่สะอาด เป็นต้น

3.เกิดความกลัวไม่กล้าออกจากบ้าน ลูกหลานที่อยู่ต่างจังหวัดก็กลับบ้านไม่ได้ เพราะจากข่าวบอกว่าจะมีการประกาศปิดพื้นที่ในหลายๆ จังหวัด

4.มีผลอย่างมากในการดำเนินชีวิต ที่บ้านรู้สึกหวั่นวิตกต้องหาผลไม้ที่มีกรดมารับประทานหรืออะไรก็ตามที่ข่าวบอกว่าจะสามารถรักษาอาการโควิดได้ก็จะลองหามา

5.คนในหมู่บ้านใช้ชีวิตกันอย่างระมัดระวังมากขึ้นรวมทั้งตนเองด้วย

6.ถึงแม้ว่าเราไม่เชื่อแต่คนรอบข้างบางคนเชื่อบางครั้งเกิดการถกเถียงกันและทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันบางที่เป็นอุปสรรค มีความคิดเห็นไม่ตรงกันบางคนกลัวมากเกินไป

ผลการจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุในประเด็นข่าวปลอมที่เกิดขึ้นในในสื่อสังคมออนไลน์

ควรมีภาคีใดบ้างที่เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1.อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) องค์การบริหารส่วนตำบลควรคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด

19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งอธิบายแนวทางการดูแลตนเองของคนในชุมชนหากมีอาการป่วย

2.อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องคอยชี้แจงให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.กระทรวงสาธารณสุขควรให้ความสำคัญในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน

4.หน่วยงานภาครัฐต้องคอยให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพ คอยแจ้งข่าวว่าใครเป็นข่าวจริง ข่าวใดเป็นข่าวเฟคนิวส์เพื่อให้ประชาชนไม่ตื่นกลัวและตระหนักว่าข่าวใดควรเชื่อข่าวใดควรเชื่อ

5.ส่วนราชการภาครัฐและในส่วนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีบทบาทในการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงร่วมระดมความคิดเห็นในการหามาตรการลดข่าวปลอมที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกมากเกินไป

6.เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนควรให้ข้อเท็จจริงและออกสื่อรณรงค์การรู้เท่าทันข่าวเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจข่าวสารที่เกิดขึ้น

8.โรงพยาบาลบางแห่งมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องอยู่แล้วแต่คนในชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุควรมีผู้นำชุมชนให้ความรู้หรือให้สาธารณสุขชุมชน/ฝ่ายปกครองควรให้ความรู้ในเรื่องสถานการณ์โควิดตามความเป็นจริงเป็นระยะๆ

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มหากในอนาคตมีสถานการณ์การอุบัติของโรคเกิดขึ้นใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ร่วมสนทนากลุ่มจะนำบทเรียนจากการรับรู้ข่าวสารอันเป็นเท็จที่เคยเกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19(Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ไปปรับใช้ สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1.ทำตามประกาศจากรัฐบาลและกรมอนามัยโดยต้องเลือกที่จะเชื่อข่าวจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือเท่านั้น

2.เช็คข้อมูลของข่าวให้ชัดเจนก่อนจะเชื่อข่าวสารที่ได้รับรับฟังข่าวจากวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์แล้วยังไม่ควรเชื่อในทันที ต้องหาแหล่งที่มาของข่าวให้ชัดเจนก่อนพร้อมทั้งพิจารณาใคร่ครวญว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.ควรมีหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือเข้ามาควบคุมให้ข่าวกับประชาชน คัดกรองข่าวสารทุกข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ให้ดีขึ้นและตรวจสอบข่าวก่อนที่จะเผยแพร่ข่าวถึงประชาชน

4.ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับตัวหลังจากสถานการณ์การรับรู้ข่าวสารอันเป็นเท็จจากการอุบัติของโรคที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากเนื้อหาข่าวปลอมที่ผู้สูงอายุได้รับพบว่า ข่าวปลอมจากเพจ Anti-Fake News Center Thailand ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ข่าวปลอมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ผลการจากการศึกษาเนื้อหาของข่าวที่ปรากฏมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกโดยจากการอ่านข่าวที่เกี่ยวข้อง กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ปรากฏในเพจ Anti-Fake Thailand ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลได้รับข่าวเฟคนิวส์หรือข่าวปลอมที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย สร้างความกลัว ความหวัง ความเครียด ความอยากรู้อยากเห็นให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับข่าวสาร ด้วยเหตุการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่อุบัติขึ้นสร้างความตื่นตระหนกและกระทบกับวิถีชีวิตของคนในสังคมทั้งการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อเกิดข่าวปลอมที่มีเนื้อหาหลากหลายแง่มุมและเป็นไปในทางลบเผยแพร่ออกมาเกือบทุกวันจึงยังเป็นเหมือนการกดขี่ความรู้สึกที่แย่งให้แก่คนในสังคมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจาก (ผู้จัดการ ออนไลน์, 2566) ที่กล่าวว่าจากการให้สัมภาษณ์ของนายแพทย์จุมภฏ พรหมสีดา รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต กล่าวว่า ขณะนี้กรมสุขภาพจิต มีการสำรวจสภาพจิตใจคนไทยช่วงโควิด-19 มาแล้ว 6 ครั้ง คือ ช่วงเริ่มการระบาด ช่วงประกาศเคอร์ฟิว ช่วงสงกรานต์ ช่วงผ่อนปรนระยะที่ 1 ช่วงผ่อนปรนระยะที่ 2 และ ช่วงผ่อนปรนระยะที่ 3 โดยสำรวจ 4 เรื่อง คือ ความเครียด ภาวะหมดไฟ ซึมเศร้า และทำร้ายตัวเอง ซึ่งในช่วงผ่อนปรนระยะที่ 3 พบมากที่สุด ทั้งประชาชน บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข มีภาวะเครียด หมดไฟ ซึมเศร้า และทำร้ายตัวเอง เนื่องจากการระบาดลดลง บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีภาระงานมากขึ้นกว่าเดิมเนื่องจากผู้ป่วยทั่วไปเรื้อรังกลับเข้ามารักษา และประชาชนพยายามต่อสู้กับความยากลำบากต่าง ๆ

ดังนั้นเมื่อมีข่าวปลอมที่เกิดขึ้นหลากหลายแง่มุมกลุ่มตัวอยู่ผู้สูงอายุที่ให้สัมภาษณ์จึงมีมุมมองในประเด็นความเชื่อที่เกิดขึ้น แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ เชื่อทันทีและไม่เชื่อทันที โดยเมื่อได้รับข่าวเฟคนิวส์แล้วผู้ให้ข้อมูลต้องพิจารณาแยกแยะ กลั่นกรองข่าวสารสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตหรือข่าวจากสื่อต่าง ๆ ดูข่าวจาก สื่อหลัก ๆ ประกอบด้วย เช่น ข่าวในรายการโทรทัศน์หรือประกาศจากทางราชการเพื่อพิจารณาไตร่ตรองในข่าวสารที่รับมาพร้อมทั้งติดตามข่าวด้วยความมีสติ ไตร่ตรองถึงข้อมูลที่รับรู้ว่ามีที่น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาจึงสะท้อนให้เห็นว่าข่าวปลอมที่เกิดขึ้น มีเนื้อหาที่หลากหลาย ซึ่งหากผู้รับสารไม่พิจารณาใคร่ครวญแยกแยะว่าเรื่องใดควรเชื่อเรื่องใดไม่ควรเชื่อ พร้อมทั้งสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้ดีกว่าจะตกเป็นเหยื่อของข่าวปลอม นอกจากนี้ข่าวปลอมที่พบมีลักษณะเนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยเป็นการสร้างเนื้อหาใหม่ทั้งหมด สอดคล้องกับ นันทิกา หนูสม (2561) ได้กล่าวว่าเนื้อหาข่าวปลอมที่พบมากที่สุดคือ เนื้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้น (Fabricated Content) โดยมีเจตนาในการสร้างเนื้อหาขึ้นมาให้เป็นข่าวปลอมที่สมบูรณ์ ซึ่งพบมากที่สุดในเรื่องด้านสุขภาพในรูปแบบของข้อความเป็นหลัก และสอดคล้องกับที่ณัฐพัชร์ ช่อนกลิ่น (2565) ได้กล่าวว่า จากผลการวิจัยว่าจากเนื้อหาที่บอกเล่า วิธีการดูแลรักษาตัวเองเพื่อไม่ให้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพบว่าผู้สูงอายุได้รับการส่งต่อข่าว ปลอมด้านสุขภาพจากกลุ่มเพื่อนและกลุ่ม

ครอบครัว ซึ่งข่าวปลอมที่พบมาในรูปแบบของคลิปวิดีโอ ซึ่งในคลิปได้บอกเล่าขั้นตอนการทำยาพ่นคอเพื่อฆ่าเชื้อของโรค โดยใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เทใส่ขวดสเปรย์ แล้วฉีดพ่นคอจะสามารถยับยั้งและฆ่าเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้การนำพริกไทยป่น ผสมกับน้ำผึ้งและน้ำขิง แล้วทานติดต่อกัน 5 วัน จะทำให้ผลตรวจจากที่เคยติดจะหาย 100% หรือวิธีการผลิตสเปรย์พ่นคอเพื่อป้องกันและฆ่าเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งก็พบว่าจากข่าวปลอมที่เกิดขึ้นหากไม่พิจารณาแยกแยะข่าวสารที่รับมาให้ถี่ถ้วนก็อาจจะทำให้คนตื่นกลัวและทำการทดลองใช้แบบผิดๆ ได้และส่งผลกระทบต่อในทางลบตามมา

นอกจากนี้ตัวอย่างข่าวจากเพจ Anti-Fake Thailand ข้อความที่กล่าวว่า แชร์ด่วน! รัฐบาลเตรียมประกาศห้ามออกนอกบ้าน 24 ชั่วโมง ภายในพบว่า เป็นข่าวปลอมและหากพินิจพิเคราะห์ดีๆ ไม่น่ามีความเป็นไปได้ เนื่องจากยังไม่เห็นประกาศอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลรวมทั้งการดำเนินการดังกล่าวหากเกิดขึ้นจริงจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน สอดคล้องจากข้อมูลในเพจศูนย์ต่อต้านข้อมูลข่าวปลอมประเทศไทย ที่ระบุว่าจากข้อความดังกล่าวกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ชี้แจงว่าไม่เป็นความจริง เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีคำสั่งจากรัฐบาลเกี่ยวกับมาตรการห้ามออกนอกบ้าน 24 ชั่วโมง ตามที่เป็นข่าวและกรณีทีกล่าวว่า “การผลิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับ COVID-19 ต้องหยุด” นั้นไม่เป็นความจริง รัฐบาลไม่เคยออกคำสั่งให้หยุดการผลิตสินค้าใด มีแต่การขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ว่าถ้างานไหนสามารถทำที่บ้านได้ ก็ขอความร่วมมือให้ทำงานที่บ้าน เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการรับและแพร่เชื้อ (antifakenewscenter Online, 2563) และสำหรับประเด็นข่าวที่ว่าตัวเลขผู้ป่วยยังสูงต่อเนื่อง หมอก็บอกว่าเอาไม่อยู่ถ้าปล่อยให้ใช้มาตรการสมัครใจอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ข่าวนี้มีส่วนที่เป็นจริงและไม่น่าเป็นจริงเนื่องจากตัวเลขการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) มีสูงขึ้นทุกวันและยังไม่สามารถควบคุมได้แต่อย่างไรก็ตามส่วนที่จะเอามาเป็นเหตุผลประกอบการตัดสินใจได้ก็คือเนื่องจากทางรัฐบาลก็ยังไม่ได้ออกกฎเกณฑ์ มาตรการใดๆที่เป็นการบังคับให้ประชาชนต้องทำตามเพียงแต่เป็นการขอความร่วมมือจากประชาชนทุกคนในการช่วยกันฝ่าฟันภาวะวิกฤตในครั้งนี้ไปด้วยกันให้ได้พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ประชาชนไม่ต้องกักตุนอาหารใดๆ และพยายามดำเนินชีวิตตามปกติจึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะห้ามประชาชนออกจากบ้านเลยตลอด 24 ชั่วโมง

จากผลการวิจัยพบว่า ข่าวปลอมที่เผยแพร่จากเพจ Anti-Fake Thailand มีความหลากหลายโดยผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลได้รับนั้นความเชื่อที่เกิดขึ้น แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ เชื่อทันทีและไม่เชื่อทันที ทั้งนี้จากเนื้อหาของข่าวโดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) ที่กระทบกับวิถีชีวิตของคนในสังคมโดยมีทั้งเนื้อหา ที่เกิดจริงหากเชื่อไปแล้วจะเกิดร้ายมากกว่าผลดี ซึ่งจากข่าวปลอมทั้งหมดหากนำมาวิเคราะห์ใคร่ครวญแล้วจะเป็นเรื่องโง่เขลา ซึ่งจะให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความหวังมากยิ่งขึ้นต่อบางข่าวจนอาจตกเป็นเหยื่อและหลงเชื่อในเนื้อหาเหล่านี้ได้ในเวลาอันรวดเร็วตัดสินใจเชื่อทันทีและทดลองทำโดยทันทีไม่ได้ปรึกษาคนรอบข้าง ดังนั้น หาก

ผู้สูงอายุทราบถึงวิธีการตรวจสอบและป้องกันข่าวปลอมที่เกิดขึ้นและเตรียมรับมือรู้เท่าทันในอนาคต หากมีโรคอุบัติที่เกิดขึ้นใหม่ผู้สูงอายุก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดีและไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวปลอมอย่างง่ายดายอีก

บรรณานุกรม

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.(2562). ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563 จาก <https://www.antifakenewscenter.com/>.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- เกลียวพันธ์ สีละสร (2561). ว่าด้วย Fake News. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2565 จาก <https://www.secnia.go.th/2019/10/15/%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B2%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%A2-fake-news/>.
- ณัฐพัชร์ ช่อนกลิ่น. (2565). ข่าวปลอมในแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทิกา หนูสม และวิโรจน์ สุทธิสีมา. (2562). ลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร. *Journal of Communication Arts*, 37(1), 37-45.
- นันทิกา หนูสม. (2561). ลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). คลายล็อกเฟส 3 คนไทยรู้สึก “เครียด-หมดไฟ-ซึมเศร้า-อยากทำร้ายตัวเอง” เพิ่มขึ้นสืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2566 จาก https://mgronline.com/qol/detail/9630000062630#google_vignette.
- วรพล กิตติรัตนราษฎร์. (2564). ยกระดับสกัด ข่าวปลอม - Fake News. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2566, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/103019>
- Roozenbeek, J., Schneider, C. R., Dryhurst, S., Kerr, J., Freeman, A. L. J., Recchia, G., ... & van der Linden, S. (2020). Susceptibility to misinformation about COVID-19 around the world. *Royal Society Open Science*, 7(10), 201199.